

1. **GOLIĆ** (74) *vb impf*

o jasne.

inf golić (17). ◇ *praes 1 sg* golę (11). ◇ *3 sg* goli (11). ◇ *3 pl* golą (18). ◇ *praet 3 sg m* golił (1). ◇ *3 pl m pers* golili (2). ◇ *fut 2 pl m pers* golić będziecie (1). ◇ *imp 2 sg* g(o)l (4). ◇ *2 pl* g(o)lcie (1). ◇ *con 3 sg m by* golił (3). ◇ *3 pl m pers by* golili (4). ◇ *part praes act* goląc (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Usuwać owłosienie lub sierść brzytwą, czynić skórę gładką; radere Mącz, Calag, Calep, Cn; rasitare, tondere Mącz, Calep, Cn; attendere Calep, Cn; circumradere Mącz; detondere, glabrare, retondere Calep; abradere Cn (74) : FalZioł V 49v; Námawiaią do fwey rotę/ Aby nie szły ná fwą wołą/ Ani w kłaźtor bo tám golą BielKom nlb 6; KrowObr 119v; barbam nutrire, Nościć brodę/ nie dąć golić. Mącz 255b; Rado, Golę/ skrobię/ grzebię. Mącz 345b, 345b, c; Glabro – Golię, obskubię. Calep 456a, 112a, 314b, 893b [2 r.], 920a, 1072b.

golić co (24): Czemu włofi na brodzie mięśfze bywaią niż indzie. Też im częścicy kto ie goli tim grubfze roftą. *GlabGad B. Cf Zwroty.*

golić kogo, co (7): GliczKsiąż G2; RejZwierz 10v; Iáko owca ku zabićiu wiedźion ieft/ a iáko báránek milczący przed tym który go goli/ tak nie otworzył wft swoich. BibRadz Act 8/32; BielKron 140; Thedy gdyż bárwierz poczał Cefárzá golić/ weyźrzał ná ono písmo ktore było ná ręczniku nápiśáne HistRzym 58v, 58v; RejZwierz 61.

Fraza: »szydła golą; szydłem golić« = *dobrze się komuś wiedzie [szyk zmienny] (10; 1):* A ow co wlezie do foli Y tegoć głowá nieboli Iuż Więc y ten szydłem goli Bowiem ma wśfytko powoli *RejRozpr D; RejJóz F5; Tákżec kto fwey wolności nie przeda w niewolą/ Iuż z lepřzą myślá kroczy/ iuż mu szydła golą. RejWiz 54v, 22, 23, 56v, 137v, 162v; RejZwierz 223, 223v; Tákci więc cnotliwemu rády szydła golą. PaprPan Hhv.*

Zwroty: »brodę (i plesz) golić« = *barbam radere Vulg, Calag; barbam abradere a. rasitare, genas radere Cn [szyk zmienny] (15): FalZioł V 65v; drugi yeřth Lithwyn Jendrzey theřch wczarny řvkny y plczy czarney yuřch Brodą goli. LibMal 1545/94v; ále áby wřtaw Papieřá Rzymkiego pilnie przyglądáli y řtrzegli/ Brody y pleřze golili KrowObr 119, 119v [2 r.], 239v; Leop Lev 19/27; Ten brody rořkazał kápłanom golić dla řnadnieyřzego řłuzenia kielichá. BielKron 148v, 36v, 150, 346; GórnDworz L6; HistRzym 18; SkarJedn 231; Calag 120a.*

»golić brzytwą« [szyk zmienny] (3): Brodę ieftli by miał golić/ tedy lepiej aby iá theľko řamemi nořyczkami řtrzygł á nie brzytwą golić *FalZioł V 65v; GliczKsiąż G2; BielKron 36v.*

»głowę golić« = *caput radere a. tondere Cn [szyk zmienny] (5): KrowObr 61v, 133; BielKron 36v; pomniác řř y Paweł řwięty/ dla teyře przyczyny/ y obmywał řię po Zydowřku/ y głowę golił/ y Thymotheuřzá obrzázał. Skarřyw [237], 572.*

»wąsy golić« (2): Drvdzy tak řię wymawiaią řtego wćzynkv złego/ mowiácř/ chłopi wąřw niegola etc. *SeklWyzn e3, e3.*

»golić włosy« (1): bo iáko bárwierz goli włofy/ takieř ciáło przez řwą wołą goli cnoty/ ktore ná krzcie człowiek przyiał. *HistRzym 60v.*

Szereg: »strzyc, a (nie) golić« (4): żeby on myał częŝto námáwiał/ áby ŝtrzyżąc á goląc krolá brzytwą/ onego zárzezał. *GliczKsiąż* G2; piŝał w ty ŝłowá/ áby náŝládowali przykłádu dobrych páŝterzow/ ktorzy tylko ŝtrzygá owce ná pożytek/ á nie golá ich áni łupią s ŝkory. *BielKron* 140; *Mącz* 458a; *Calag* 120a. [*Ponadto w innych połączeniach strukturalnych 3 r.*].

W przen (3) :

golić co (2): Nic nie ŝmákuie w niewoli/ Kiedy wrzećiądz ŝzyię goli. *BierEz* R2; *HistRzym* 60v.

golić kogo (1): Pijány gdy mu kęs w głowy vniżá/ Wnet go pŝi golá gdy mu gębę liżá. *RejZwierc* 217v.

Przen: Postępować (14) :

golić kogo (2): Bo wiecz Diabeł tak ŝwe golj Ktore miewa po ŝwey woli. *RejKup* t4; A iego ŝcieŝzká chodzi/ á po iego woli/ Iuż on tego kiedy chce iáko błázná goli. *RejWiz* 136.

Zwroty: »z kátá golić« = *postępować chytrze, przebiegle* (1): Owa z tym co z kátá goli/ Zdybiemy ŝię gdzie v foli. Bo czárt ze złym nie vćiecie/ Rad ŝwego ná plác wywlecze. *CzahTr* K3.

»mádrze golić« = *postępować rozsádnie* [szyk zmienny] (11): *RejRozpr* E4; Ano ŝnadz ten wygrawa kto w tym mádrze goli *RejJóz* H; *RejZwierc* 30, 59v; Ale chćiey mádrze golić: Bo cię Niebo widzi/ Kiedy więc ludzie nie chçá/ to ŝię zá nie wŝtydzi. *Prot* D; Rádzę by mádrze golił dobrze mierzył. Komu ŝie Pan Bog ŝwych owieczek zwierzył. *RejZwierc* 225v, 29v, 36v, 118, [121]v, 217v.

Synonim: skrobać.

Formacje wŝpólrzdenne: ogolić, podgolić, pogolić, przegolić, wygolić, zgolić; ogolać; odgalać, ogalać, podgalać, pogalać, przegalać, wygalać, zgalać; golec; gołocić, zgołocić; zgołocić.

Cf **GOLENIE, GOLILEB, GOLONY**